

Grzegorz Borkowski, Krzysztof Piotrowski, Anna Przybylska

Kształcenie praktyczne studentów kierunku turystyka i rekreacja na UAM. Ćwiczenia terenowe, praktyki zawodowe i staże

Kształcenie praktyczne jest nieodłączną częścią procesu dydaktycznego na kierunku turystyka i rekreacja realizowanym na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM, dającą studentom przygotowanie do pracy w szeroko pojętej turystyce. Celem opracowania jest krótka prezentacja i charakterystyka realizowanych podczas studiów ćwiczeń terenowych, praktyk zawodowych i staży, ukazująca kompleksowe zdobywanie wiedzy i umiejętności przez studentów dzięki szerokiemu spektrum oferowanych zajęć praktycznych.

Słowa kluczowe: ćwiczenia terenowe, praktyki zawodowe, Katedra Turystyki i Rekreacji

Wstęp

Turystyka i rekreacja to studia, w ramach których zajęcia praktyczne są nieodzowną częścią procesu dydaktycznego. Na wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM mają one trojaką postać: po pierwsze są to wpisane w program studiów ćwiczenia terenowe, po drugie (również w programie studiów) praktyki zawodowe, a po trzecie dobrowolne staże. Głównym celem takiego podejścia jest, mimo profilu ogólnoakademickiego, chęć nadania kierunkowi wymiaru praktycznego. Mimo że ramowe programy studiów na przestrzeni lat ulegały licznym ewolucjom, to kierunek ten z roku na rok był jednak wzbogacany w formy kształcenia praktycznego. Dlatego za główny cel opracowania przyjęto wyróżnienie wiodących działań o charakterze praktycznym realizowanych podczas studiów na kierunku turystyka i rekreacja. Wspomniany różnorodny charakter zajęć jest odmienny dla studentów studiów I i II stopnia. Wynika to przede wszystkim z dojrzałości emocjonalnej studentów oraz z posiadanej już wiedzy merytorycznej niezbędnej do realizacji zajęć. Obowiązkowe ćwiczenia terenowe i praktyki zawodowe, realizowane przez studentów kierunku turystyka i rekreacja w toku kształcenia na studiach I stopnia przedstawiono w tabeli 1, natomiast na studiach II stopnia w tabeli 2.

Tabela 1. Ćwiczenia terenowe i praktyki zawodowe na studiach I stopnia

Nazwa ćwiczeń/praktyk	Czas trwania	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Ćwiczenia terenowe z przyrodniczych i kulturowych podstaw waloryzacji terenu, topografii w turystyce i obóz sportowy	10 dni	I rok	II rok
Ćwiczenia terenowe regionalne – Wielkopolska	6 dni	I rok	I rok
Praktyka zawodowa w hotelach	14 dni	I rok	I rok
Ćwiczenia terenowe z pilotażu i przewodnictwa po ośrodkach, obiektach i trasach turystycznych	6 dni	II rok	II rok
Ćwiczenia terenowe regionalne – Pomorze Gdańskie	6 dni	II rok	brak w programie
Praktyka zawodowa w przedsiębiorstwach turystycznych	14 dni	II rok	II rok
Obóz narciarski – Korbielów (z opcją Alpy)	7 dni	III rok	do wyboru

Źródło: opracowanie własne na podstawie programów studiów.

Tabela 2. Ćwiczenia terenowe i praktyki zawodowe na studiach II stopnia

Nazwa ćwiczeń/praktyk	Czas trwania	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Ćwiczenia terenowe z pilotażu i przewodnictwa po wybranych krajach europejskich	6 dni	I rok, specjalność: turystyka międzynarodowa	I rok, specjalność: turystyka międzynarodowa
Praktyka zawodowa – eventowa	6 dni	I rok, specjalność ogólna	I rok, specjalność ogólna
Ćwiczenia terenowe z przyrodniczych i kulturowych podstaw waloryzacji terenu, topografii w turystyce i obóz sportowy	10 dni	I rok, specjalność ogólna	I rok, specjalność ogólna

Źródło: opracowanie własne na podstawie programów studiów.

Ćwiczenia terenowe

Ćwiczenia terenowe z przyrodniczych i kulturowych podstaw waloryzacji terenu, topografii w turystyce i obóz sportowy

Pierwsze ćwiczenia terenowe z przyrodniczych i kulturowych podstaw waloryzacji terenu, topografii w turystyce i obóz sportowy odbyły się w 2001 r. w ośrodku TKKF położonym nad malowniczym Jeziorem Jaroszewskim w Sierakowie. W tym urokliwym miejscu ćwiczenia organizowane były do 2007 r. Studenci przez 12 dni mieli możliwość zapoznania się z obszarem Sierakowskiego Parku Krajobrazowego, poznając zarówno jego walory przyrodnicze, jak i kulturowe. Od 2008 r. opisywane ćwiczenia odbywają się w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynko-

wym „Gwarek” w Ślesinie, położonym nad Jeziorem Ślesińskim. Trwają obecnie 10 dni. Program ćwiczeń obejmuje zajęcia sportowe, gry rekreacyjne i terenowe, przedmioty przyrodnicze, takie jak: walory turystyczne wód, walory turystyczne rzeźby powierzchni Ziemi, walory turystyczne biosfery oraz walory kulturowe.

Ćwiczenia te są obowiązkowe dla studentów następujących lat kierunku turystyka i rekreacja:

- I roku studiów stacjonarnych I stopnia,
- II roku studiów niestacjonarnych I stopnia,
- I roku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych II stopnia (nie dotyczy osób, które brały udział w tych ćwiczeniach podczas studiów licencjackich).

Celem ćwiczeń jest praktyczne zastosowanie wiedzy z zakresu metod oceny środowiska przyrodniczego i kulturowego dla potrzeb turystyki. Wiedza ta obejmuje opanowanie właściwych metod oceny walorów rzeźby, szaty roślinnej, wód powierzchniowych oraz krajobrazu turystycznego. Ważnym aspektem prowadzonych zajęć jest poznanie metod pomiarów terenowych oraz metod nawigacji podczas prowadzenia wycieczek turystycznych. Studenci zapoznają się z procedurami organizacji imprez sportowych i rekreacyjnych, metodami animacji, a także uzyskują praktyczną wiedzę na temat wykorzystywania opracowań kartograficznych w trakcie pracy w terenie oraz wykonywania niezbędnych obliczeń na mapach. Ważną częścią zajęć jest nauka zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej oraz wykonywania podstawowych czynności ratunkowych. W ramach zajęć sportowo-rekreacyjnych studenci mają możliwość nauki pływania na kajakach, przechodzą krótki kurs animacji czasu wolnego z naciskiem na formy aktywności dostosowane do różnych grup odbiorców, uczą się prowadzenia gier rekreacyjnych i sportowych. Zdobyte podczas ćwiczeń umiejętności umożliwiają ocenę stanu środowiska przyrodniczego, zagrożeń spowodowanych działalnością człowieka oraz ich wpływu na możliwość uprawiania różnych form turystyki.

Regionalne ćwiczenia terenowe „Wielkopolska”

Celem sześciodniowych ćwiczeń terenowych w Wielkopolsce jest zapoznanie studentów I roku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia turystyki i rekreacji z walorami i zasobami turystycznymi regionu, w którym studiują. Uczestnicy ćwiczeń poznają historię oraz najważniejsze i najcenniejsze zabytki Wielkopolski, zdobywają wiedzę na temat regionów fizycznogeograficznych, komponentów środowiska przyrodniczego oraz rozwoju turystyki na obszarach prawnie chronionych. Ponadto uczą się zasad organizowania i prowadzenia wycieczek, aktywizacji turystycznej mało znanych, ale interesujących miejscowości oraz dokonywania oceny szans i zagrożeń dla rozwoju ruchu turystycznego. Pierwszy dzień ćwiczeń obejmuje zapoznanie się z historią Poznania oraz głównymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi miasta. W kolejnych dniach studenci zwiedzają południowo-wschodnią Wielkopolskę, w tym między innymi zamek i park Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej w Gołuchowie oraz Muzeum Adama Mickiewicza w Śmiełowie (fot. 1). Program ćwiczeń obejmuje również zwiedzanie Rogalińskiego Parku Krajobrazowego z pałacem rodu Raczyńskich

Ryc. 1. Studenci kierunku turystyka i rekreacja podczas ćwiczeń terenowych w Śmiełowie, fot. G. Borkowski

oraz zamku w Kórniku. Studenci poznają historię początków państwa polskiego, udając się Szlakiem Piastowskim do Gniezna oraz na Ostrów Lednicki, a także do Biskupina. Jeden z dni przeznaczony jest na poznawanie genezy i walorów Wielkopolskiego Parku Narodowego, turystyki na obszarach chronionych oraz zasad prowadzenia dużych obiektów turystycznych na przykładzie zamku w Rydzynie i kompleksu pałacowo-hotelowego w Racocie. Program ćwiczeń obejmuje też północ Wielkopolski, gdzie studenci zapoznają się z procesami kształtującymi powierzchnię tego obszaru (faza poznańska oraz subfaza chodzieska ostatniego zlodowacenia) w obrębie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej w Ujściu oraz doliny Warty. W ramach poznawania terenów na północ od Poznania studenci udają się do unikatowego rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”.

Regionalne ćwiczenia terenowe „Pomorze Gdańskie”

Ćwiczenia terenowe na Pomorzu Gdańskim są obowiązkowe na II roku studiów stacjonarnych I stopnia turystyki i rekreacji. Podczas ćwiczeń studenci poznają walory turystyczne Pomorza Gdańskiego. Program zajęć obejmuje zwiedzanie takich miejsc, jak: Trójmiasto (Główne Miasto i Stare Miasto w Gdańsku, Muzeum Solidarności, Westerplatte, Katedra Oliwska, port marynarki wojennej w Gdyni-

-Oksywiu, Skwer Kościuszki), Słowiński Park Narodowy, Półwysep Helski, Malbork, Pelplin, Frombork, Sztutowo oraz Kanał Ostródzko-Elbląski.

Ćwiczenia te organizowane są od 2002 r. i obecnie trwają 6 dni, choć do roku 2008 studenci zwiedzali obszar Pomorza Gdańskiego dłużej, bo przez 10 dni.

Obóz narciarski

Obóz narciarski jest obowiązkowy dla studentów III roku studiów stacjonarnych I stopnia turystyki i rekreacji. Trwa 7 dni. Podczas obozu studenci nabywają praktyczną umiejętność jazdy na nartach. Program nauczania narciarstwa alpejskiego obejmuje takie elementy, jak: sprawdzenie sprzętu narciarskiego, zmiana ustawiania się względem stoku, prawidłowe upadanie i podnoszenie się, podchodzenie pod stok, zjazd w linii spadku stoku (jazda w skos stoku, krok łyżwowy, pług), opanowanie szybkiego zatrzymywania się, opanowanie różnych technik skrętów i zwrotów oraz jazda w terenie będąca sprawdzianem umiejętności w końcowej części obozu. Studenci mają możliwość wyboru jednego z dwóch miejsc odbywania ćwiczeń: Korbielowa w Beskidzie Żywieckim lub, od 2015 r., Puy-Saint-Vincent we francuskiej części Alp. Celem obozu jest również poznanie przez studentów atrakcji turystycznych obszarów górskich oraz infrastruktury związanej z uprawianiem narciarstwa alpejskiego. Zajęcia ze studentami prowadzą nauczyciele Szkoły Wychowania Fizycznego i Sportu UAM – licencjonowani instruktorzy narciarstwa.

Ćwiczenia z pilotażu i przewodnictwa po wybranych obiektach, ośrodkach i trasach turystycznych

Ćwiczenia z pilotażu i przewodnictwa po wybranych obiektach, ośrodkach i trasach turystycznych po raz pierwszy odbyły się na zakończenie roku akademickiego 2002/2003. W ramach jednolitych pięcioletnich studiów magisterskich ćwiczenia te odbywały się na zakończenie III roku studiów, natomiast w ramach studiów licencyjnych na zakończenie II roku. W związku z tym w roku 2009 (na zakończenie roku akademickiego 2008/2009) w ćwiczeniach brały udział dwa roczniki studentów.

Celem ćwiczeń jest nabycie umiejętności organizacji, realizacji, rozliczania imprez turystycznych z punktu widzenia organizatora turystyki oraz ich prowadzenia z punktu widzenia pilota wycieczek i przewodnika turystycznego. Jest nim także poznanie obszaru, na którym realizowane są ćwiczenia. Są to ćwiczenia trwające 6 dni. Uzupełniają one program realizowany w ramach przedmiotu organizacja i prowadzenie wycieczek oraz częściowo obsługa ruchu turystycznego. Studenci podczas tych ćwiczeń utrwalają w praktyce metody współpracy z przedsiębiorcami turystycznymi zarówno na etapie organizacji wyjazdu, jak i w trakcie meldowania grupy w obiektach noclegowych bądź kontaktów z miejscowymi przewodnikami. Ponadto studenci szkoleni są z metodyki pracy przewodnika miejskiego i terenowego oraz pilota wycieczek turystycznych. Istotną wartością

tych zajęć jest często praktyczna nauka reagowania w sytuacjach nieprzewidywalnych.

Realizacja ćwiczeń wymaga dużego nakładu pracy nie tylko podczas zajęć, ale i przed nimi. Przygotowanie rozpoczyna się każdorazowo już w październiku, zaś same ćwiczenia odbywają się między majem a sierpniem.

Realizacja tych ćwiczeń terenowych odbywa się w następujących etapach:

1. przygotowanie projektów wyjazdów przez studentów w grupach maksymalnie sześciuosobowych;
2. wybór przez opiekunów propozycji najlepszych merytorycznie i najbardziej realnych w organizacji; liczba wybranych projektów była przynajmniej dwukrotnie większa niż liczba realizowanych projektów;
3. głosowanie studentów, w którym wskazują projekty wyjazdów, w których chcieliby brać udział;
4. wybór projektów do realizacji (przy uwzględnieniu wyników głosowania studentów oraz założeniu pewnej różnorodności wybranych kierunków wyjazdów);
5. przygotowanie do realizacji;
6. realizacja (i rozliczenie) wyjazdu.

Etapy 1–4 przebiegają w ramach przedmiotu organizacja i prowadzenie wycieczek (opracowanie programu jest jednym z warunków zaliczenia ćwiczeń z tego przedmiotu), natomiast etapy 5–6 już pod kierunkiem opiekunów przypisanych do konkretnego wyjazdu.

Projekty przygotowywane są przez wszystkich studentów. Etapy wybierania mają odzwierciedlać choć w części warunki rynkowe. Organizatorzy muszą opracować nie tylko program szczegółowy z uwzględnionym i rozpisany czasem pracy kierowcy, ale też stronę do katalogu biura podróży z ofertą danego wyjazdu. Robiąc kalkulację studenci muszą dostosować cenę do liczby atrakcji i standardu noclegów tak, aby ich koledzy zechcieli wybrać ten a nie inny wyjazd.

W etapach 1–4 wszyscy studenci występują w tej samej roli, natomiast podczas przygotowania i realizacji ćwiczeń autorzy wybranych projektów wcielają się w role organizatorów, a pozostali uczestnicy ćwiczeń w role pilotów i przewodników. Każdy z nich otrzymuje odcinek do pilotowania oraz fragment przewodnictwa (a przy braku fragmentów dla wszystkich ewentualnie referat tematycznie związany z programem wyjazdu). Studenci organizatorzy natomiast mierzą się z takimi zadaniami, jak: rezerwacja noclegów, posiłków, przewodników, wstępów; kosztorysowanie, wymiana walut, rozliczenie; korespondencja z uczestnikami.

Aby projekty były porównywalne i wszystkie umożliwiały realizację celów ćwiczeń, przyjęte zostały wytyczne, które muszą uwzględnić wszyscy przygotowujący programy. Wytyczne wynikają również z wymagań szkoleń w ramach kursów dla kandydatów na pilotów wycieczek turystycznych (który to kurs wpisany był w program studiów), po zniesieniu egzaminów państwowych zostały utrzymane. Wytyczne ulegały nieznacznym zmianom. W roku 2016 wyglądały one następująco:

1. możliwe były tylko programy autokarowe, trwające 6 dni, z koniecznością realizacji programu przynajmniej 1 dnia poza granicami kraju;

2. miejsca noclegowe musiały gwarantować możliwość zakwaterowania 45 studentów, trojga opiekunów oraz kierowcy; kierowcy należało zapewnić pokój jednoosobowy; obiekty musiały być wyposażone w odpowiednią do wielkości grupy liczbę łazienek i toalet;
3. wyżywienie powinno być częściowo wliczone w cenę (minimum 1 posiłek dziennie i 5 posiłków w trakcie całego wyjazdu);
4. w programie należało uwzględnić zróżnicowane walory turystyczne (zarówno przyrodnicze – co najmniej 2 atrakcje, jak i kulturowe), umożliwiające poznanie specyfiki zwiedzanych regionów;
5. każdego dnia ćwiczeń terenowych (również pierwszego i ostatniego) program powinien przewidywać zarówno zwiedzanie, jak i przejazdy autokarem;
6. czas spędzony w autokarze w poszczególnych dniach (poza dniem pierwszym i ostatnim) nie powinien przekraczać 4 godzin; łączny dystans planowany do przebycia powinien wynosić przynajmniej 1200 km i nie powinien przekraczać 1800 km; dzienny czas realizacji programu (od opuszczenia do powrotu do miejsca noclegu) nie powinien przekraczać 12 godzin;
7. koszt udziału w ćwiczeniach terenowych na osobę przy 35 uczestnikach nie mógł przekraczać 600 zł na osobę.

Aby kalkulacje kosztów ćwiczeń były porównywalne, ujednolicono została stawka za 1 km przejazdu autokarem, margines błędu na dodatkowe kilometry, kwota ubezpieczenia NNW + KL i wielkość funduszu rezerwowego. Kosztorys przygotowywany jest w dwóch wariantach – dla 35 i 45 uczestników.

W związku z wymogiem realizacji 1–2 dni programu poza granicami Polski oraz uwzględniając fakt, że wszyscy studenci biorą wcześniej udział w ćwiczeniach terenowych na Pomorzu Gdańskim, a także trudności związane z podróżowaniem do krajów z obowiązkiem wizowym, nie jest zaskoczeniem, że najczęściej realizowane były programy: Dolny Śląsk + Czechy (Praga) lub Saksonia (Drezno), Polska północno-wschodnia + Litwa (Wilno), Polska południowo-wschodnia + Ukraina (Lwów) oraz Polska południowa + Słowacja. Sporadycznie pojawiały się inne programy, np. obejmujące Pomorze Zachodnie i północno-wschodnie Niemcy (z Poczdamem czy Berlinem).

Ćwiczenia z pilotażu i przewodnictwa po wybranych krajach europejskich

Ćwiczenia z pilotażu i przewodnictwa po wybranych krajach europejskich pojawiły się w programie studiów wraz z wprowadzeniem specjalizacji turystyka międzynarodowa (od 2011 r.). Stanowią one rozszerzenie wcześniej opisanych ćwiczeń terenowych z pilotażu i przewodnictwa po wybranych obiektach, ośrodkach i trasach turystycznych. Rozszerzenie to polega na wyższym stopniu trudności zarówno podczas organizacji, realizacji, jak i pilotowania z uwagi na to, że w większości ćwiczenia odbywają się poza granicami Polski.

Przygotowanie i realizacja ćwiczeń terenowych przebiegają w takich samych etapach, z tym że na studiach II stopnia nie ma przedmiotu prowadzonego w cią-

Ryc. 2. Studenci kierunku turystyka i rekreacja podczas ćwiczeń terenowych w wąwozie Vintgar w Słowenii, fot. G. Borkowski

gu roku akademickiego, w ramach którego możliwa byłaby praca nad programami ćwiczeń.

Czas trwania tych ćwiczeń jest taki sam jak poprzednich, ale zmienione zostały niektóre wytyczne. W 2016 r. różnice były następujące:

1. dłuższy był minimalny i maksymalny dystans (1800 km do 2800 km),
2. dłuższy był czas realizacji ćwiczeń w autokarze (5 godzin),
3. większy limit ceny na osobę (1000 zł).

Poniżej przedstawiono charakterystykę programów ćwiczeń terenowych z pilotażu i przewodnictwa po wybranych krajach europejskich zrealizowanych w latach 2011–2016 (tab. 3). Ćwiczenia odbywały się wspólnie dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, a liczba wyjazdów zależała od liczby studentów, którzy wybrali specjalność. W pierwszym roku odbyły się 3 wyjazdy, w latach 2012–2014 po 2 wyjazdy, a w latach 2015 i 2016 po 1. Łącznie do 2016 r. odbyło się 11 wyjazdów. Z tego 6 obejmowało Słowację, po 5 Czechy i Węgry, 4 razy wyjazdy miały miejsce w Austrii, 3 razy w Chorwacji, a 2 razy celem były Niemcy i Litwa. Przy czym różny był czas pobytu w poszczególnych państwach. Na przykład oba wyjazdy na Litwę obejmowały po przynajmniej 4 dni zwiedzania w tym kraju, a w obu zawierających w programie Niemcy pobyt nie przekraczał doby.

Program 3 wyjazdów z 11 obejmował tylko 1 kraj (poza Polską oczywiście), najczęściej (5 wyjazdów) były to 3 państwa, choć zdarzyły się również programy ćwiczeń obejmujące swym zakresem 4, a nawet 5 państw. Cztery wyjazdy nie przewidywały żadnych atrakcji w Polsce. Ćwiczenia odbywały się w drugiej połowie czerwca.

Tabela 3. Zestawienie programów ćwiczeń terenowych z pilotażu i przewodnictwa po wybranych krajach europejskich zrealizowanych w latach 2011–2016

Lp.	Data	Nazwa	Państwa	Trasa
1	18–23.06.2011	Słowacja	Słowacja	Poznań–Kalwaria Zebrzydowska–Krynica-Zdrój–Hrabusice–Słowacki Raj–Ochtinska Jaskinia Aragonitowa–Rożnawa–zamek Krasna Horka–Rimavska Sobota–Zvolen–Bańska Szczawnica–Brhlovce–Levice–Stara Hora–Bańska Bystrzyca–Poprad–Góra św. Anny–Poznań
2	18–23.06.2011	Litwa (Wilno)	Litwa	Poznań–Wilno–Kowno–Zalew Niemeński–Troki–Poznań
3	18–23.06.2011	Słowacja, Węgry, Chorwacja	Słowacja, Węgry, Chorwacja	Poznań–Bratysława–Keszthely–Zagrzeb–Belgrad–Budapeszt–Tokaj–Poznań
4	11–16.06.2012	Chorwacja, Czarnogóra	Chorwacja, Czarnogóra	Poznań–Plitwickie Jeziora–Zadar–Dubrovnik–Perast–Park Narodowy Lovcen–Park Narodowy Skadarske Jezero–Wyspa św. Stefana–Split–Poznań
5	25–30.06.2012	Rumunia	Słowacja, Węgry, Rumunia	Poznań–Bradejov–Tokaj–Sapanta–Sygiet Marmaroski–przeł. Prislop–Humor–Suczawa–Kaczyka–Baia Mare–Poprad–Dobczyce–Poznań
6	17–22.06.2013	LOTS Lithuanian Edition	Litwa	Poznań–Toruń–Olsztyn–Giżycko–Kowno–Siluva–Kłajpeda–Mierzeja Kurońska–Szawle–Wilno–Troki–Park Regionalny Zakola Niemna–Augustów–Nowogród–Poznań
7	17–22.06.2013	Przez Budapeszt do Kalisza	Czechy, Słowacja, Węgry	Poznań–Srebrna Góra–Ołomuniec–Morawski Kras–Devin–Bratysława–Budapeszt–Bańska Szczawnica–Sklene Teplice–Mała Fatra–Cieszyn–Tarnowskie Góry–Poznań
8	24–29.06.2014	Trzy stolice po studencku	Słowacja, Węgry, Austria, Czechy	Poznań–Brzeg–Katowice–Rabka-Zdrój–Tatry Słowackie–Poprad–Rimavska Sobota–Budapeszt–Bratysława–Wiedeń–Brno–Ołomuniec–Poznań
9	24–29.06.2014	Nieduże kulinarne podróże	Niemcy, Czechy, Austria	Poznań–Bastei–Uście nad Łabą–Melnik–Provitin–Netolice–Czeskie Budziejowice–Znojmo–Wiedeń–Lostice–Ołomuniec–Żywiec–Poznań
10	21–26.06.2015	Kierunek Adriatyk	Czechy, Austria, Chorwacja	Poznań–Ołomuniec–Wiedeń–Graz–Zagrzeb–Rijeka–Lublana–jez. Bled–wawóz Vintgar–Salzburg–Czeskie Budziejowice–Praga–Kutna Hora–Poznań
11	25–30.06.2016	KingsDom	Niemcy, Czechy, Austria, Węgry, Słowacja	Poznań–Poczdnam–Drezno–Praga–Brno–Wiedeń–Bratysława–Budapeszt–Jaskinia Harmaniecka–Vlkoniec–Kraków–Poznań

Praktyki zawodowe i współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym

Praktyka zawodowa w hotelach

Obowiązkowa praktyka zawodowa w obiektach hotelarskich trwa 14 dni roboczych i musi się odbywać w hotelach minimum trzygwiazdkowych. Studenci realizują tę praktykę na I roku studiów I stopnia (licencjackich). Poprzedzona jest ona obowiązkowym przedmiotem Hotelarstwo.

Program praktyki musi umożliwić zapoznanie się z pracą w różnych działach hotelu.

Karta oceny praktyki obejmuje następujące pozycje:

- recepcja:
 - zapoznanie się z zadaniami recepcji,
 - organizacja i technika pracy w recepcji,
 - przyswojenie zasad obowiązujących w kontakcie z gościem,
 - poznanie prawidłowo prowadzonej dokumentacji recepcyjnej,
- gastronomia:
 - technika nakrywania stołów,
 - obsługa przy stole,
 - organizacja bankietów, przyjęć,
 - zapoznanie się z pracą kierownika sali,
 - przyswojenie stosownych zachowań i postaw w stosunku do gościa,
- służba piętter:
 - zapoznanie się z organizacją „służby piętter”,
 - system i technika sprzątnia jednostek mieszkalnych, pomieszczeń sanitarnych,
 - narzędzia pracy – środki czystości,
 - obieg bielizny hotelowej,
 - postępowanie z rzeczami pozostawionymi przez gościa,
 - stosunek pracowników służby piętter do gościa – kultura obsługi.

Ocenie podlega również postawa praktykanta, w skład której wchodzi gotowość do wykonywania poleceń, zaangażowanie, odpowiedzialność i komunikatywność.

Praktyka zawodowa w przedsiębiorstwach turystycznych

Obowiązkowa praktyka zawodowa w biurach podróży trwa 14 dni roboczych. Studenci realizują tę praktykę na II roku studiów I stopnia (licencjackich). Poprzedzona jest ona obowiązkowym przedmiotem obsługa ruchu turystycznego, a także organizacja i prowadzenie wycieczek, turystyka w biznesie.

Studenci mogą odbywać praktykę w dowolnym biurze podróży, w którym będą w stanie zrealizować w całości program praktyki obejmujący:

- zapoznanie się z zasadami programowania i kalkulacji imprez oraz działalnością touroperatorską,

- zamawianie, realizację i rozliczanie imprez zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- opracowywanie ofert turystycznych,
- ćwiczenia sprawnego posługiwania się katalogami ofert,
- standardy obsługi klienta,
- poznanie prawidłowo prowadzonej dokumentacji imprez,
- poznanie systemów rezerwacyjnych,
- zapoznanie się ze sprawozdawczością obowiązującą w biurze podróży,
- poznanie działalności wizowej i ubezpieczeniowej,
- zapoznanie się z technikami sprzedaży biletów lotniczych, autokarowych, promowych i kolejowych,
- obsługę klientów korporacyjnych,
- poznanie działalności związanej z obsługą gości targowych,
- organizację konferencji, zjazdów i kongresów.

Praktyka eventowa

Obowiązkowa praktyka eventowa trwa 6 dni roboczych i jest ona realizowana w przedsiębiorstwach zajmujących się przygotowaniem, organizacją oraz rozliczaniem imprez masowych. Realizują tę praktykę studenci specjalności ogólnej na I roku studiów II stopnia. Bezpośrednim przygotowaniem do realizacji tej praktyki są przedmioty prowadzone w pierwszym semestrze, takie jak: marketing usług turystycznych, produkt turystyczny, planowanie turystyczne oraz bezpieczeństwo i higiena pracy.

Program praktyki ma za zadanie wyposażyć studenta w umiejętność przygotowania eventu poprzez udział w poszczególnych etapach jego przygotowywania, w tym mieści się opracowanie całego harmonogramu imprezy oraz udział w akcji promocyjnej. Dodatkowo studenci pozyskują wiedzę w zakresie:

- pozyskiwania klientów,
- tworzenia oferty,
- umiejętności wyliczenia ROI, czyli wskaźnika rentowności stosowanego w celu zmierzenia efektywności działania przedsiębiorstwa,
- wyszukiwania miejsc i obiektów pod wydarzenia masowe.

Tutaj, podobnie jak w pozostałych rodzajach obowiązkowych praktyk realizowanych przez studentów, ocenie podlega postawa praktykanta, w skład której wchodzi gotowość do wykonywania poleceń, zaangażowanie, odpowiedzialność i komunikatywność.

Staż „Dobry Start”

W ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, działanie 3.1. Kompetencje w szkolnictwie wyższym Katedra Turystyki i Rekreacji WNGiG otrzymała dofinansowanie z funduszy europejskich na realizację projektu „Dobry Start: wysokiej jakości program stażowy dla studentów Katedry Turystyki i Rekreacji WNGiG UAM”. Czas realizacji projektu: 1.05.2016–31.12.2017 r.

Celem głównym projektu „Dobry Start” było wyposażenie 140 studentów dwóch ostatnich semestrów studiów stacjonarnych I i II stopnia na kierunku turystyka i rekreacja Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (UAM) w kompetencje odpowiadające potrzebom pracodawców branży turystycznej i ułatwiające im wejście na rynek pracy.

Stażyści nie tylko mogli wzbogacić swoje doświadczenia poprzez 360 godzin staży w ciągu trzech miesięcy, ale również:

- zdobyć wiedzę na temat sposobu funkcjonowania pracodawców branży turystycznej,
- nabyć praktyczne umiejętności i doświadczenia w pracy, spójne z efektami kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja,
- rozwinąć umiejętności interpersonalne, kluczowe w branży poprzez metodykę realizacji staży obejmującą wsparcie opiekuna stażu u pracodawcy i kadry naukowej UAM.

Dodatkowo 10% staży zostało zrealizowanych w przedsiębiorstwach turystycznych poza granicami kraju.

Współpraca na rzecz kształcenia praktycznego

Poza realizowanym programem stażowym w Katedrze Turystyki i Rekreacji prowadzone są przygotowania do innych programów poprzez nawiązywanie współpracy ze środowiskiem społeczno-gospodarczym. Obejmują one między innymi działania na rzecz współpracy Sektorowej Rady ds. Kompetencji ze Związkiem Pracodawców Turystyki Lewiatan. Dodatkowo nawiązano współpracę z Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych im. Hetmana Polnego Koronnego Stefana Czarnieckiego w Poznaniu. Porozumienie obejmuje między innymi: podejmowanie wspólnych działań mających na celu wymianę doświadczeń w zakresie metodyki nauczania, projektowania programów kształcenia oraz realizacji procesu dydaktycznego i jego udoskonalania; integrowanie środowiska żołnierskiego i młodzieży studenckiej; realizację wspólnych przedsięwzięć naukowo-badawczych, edukacyjnych, dydaktycznych oraz wzajemne wspieranie, w ramach swoich możliwości faktycznych i prawnych; opracowywanie wspólnych publikacji, w tym naukowych, oraz wymianę materiałów i publikacji, jak również propagowanie idei współpracy w środowisku zewnętrznym, w szczególności promocję wspólnie prowadzonych przedsięwzięć i inicjatyw.

Podsumowanie

W ramach studiów na kierunku turystyka i rekreacja studenci realizują zajęcia praktyczne w postaci różnorodnych ćwiczeń terenowych, praktyk zawodowych oraz staży, które mają na celu przygotowanie ich do pracy w szeroko pojętej turystyce. Program ćwiczeń jest bardzo urozmaicony i dotyczy zarówno poznania walorów turystycznych Polski i zagranicy oraz funkcjonowania środowiska przy-

rodniczego, jak i przygotowania do organizacji imprez turystycznych, pracy jako pilot wycieczek, przewodnik turystyczny czy animator czasu wolnego. Studenci doświadczenie praktyczne zdobywają nie tylko w biurach podróży i hotelach, ale także w różnych firmach i instytucjach zajmujących się organizacją imprez masowych. Ważną rolę pełnią również praktyki zawodowe, dające możliwość poznania funkcjonowania przedsiębiorstw turystycznych i mechanizmów zarządzania firmą. Dopełnieniem praktycznej części kształcenia są staże mające na celu pomoc we wprowadzeniu studenta na rynek pracy. Dzięki tak kompleksowej ofercie praktycznej strony dydaktyki, absolwenci kierunku turystyka i rekreacja są wysoko wykwalifikowanymi fachowcami, znajdującymi pracę w branży turystycznej. Liczne rozmowy z gronem studentów wskazują jednoznacznie, że praktyczny wymiar studiów ma często wpływ na wybór przez nich tego kierunku kształcenia.

Summary

The practical education of students of Tourism and Recreation. Fieldwork, apprenticeships and internships

The practical education is an integral part of the educational process in the field of study Tourism and Recreation UAM, giving students preparing to work in the widely understood tourism. The aim of the study is a brief presentation and characterization studies conducted during field training, apprenticeships and internships, showing the comprehensive acquisition of knowledge and skills by students with a wide spectrum of offered practical classes.

Grzegorz Borkowski

e-mail: corax@amu.edu.pl

Krzysztof Piotrowski

e-mail: kp@amu.edu.pl

Anna Przybylska

e-mail: aprzybyl@amu.edu.pl

Katedra Turystyki i Rekreacji

Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu